

10 Αυγούστου 2014

Μουσικά όργανα σε εικαστικές και γραμματειακές μαρτυρίες

Πολιτισμός / Ζωγραφική & Εικαστικές Τέχνες

Α. Γουλάκη-Βουτυρά (επιμ.), Ελληνικά Μουσικά Όργανα - Αναζητήσεις σε εικαστικές και γραμματειακές μαρτυρίες (2000 π.Χ - 2000 μ.Χ.), Θεσσαλονίκη: Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών, 2012.

Αφορμή της αναρτησής μας στάθηκε η έκδοση «Ελληνικά Μουσικά Όργανα» σε επιμέλεια της Α. Γουλάκη Βουτηρά στην οποία συναντώνται παραστάσεις και μαρτυρίες για όργανα της αρχαιότητας και των βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων. Ήδη σε παλαιότερη ανάρτησή μας μιλήσαμε για τις εικονογραφικές παραστάσεις μουσικών οργάνων στο Άγιον Όρος και τις πολύτιμες πληροφορίες που κομίζουν στην επιστήμη της μουσικολογίας.

Το ενδιαφέρον μας τράβηξε ένα μουσικό όργανο κατασκευασμένο από μία σειρά αγγείων που παρήγαγαν ήχο με χτύπημα, οι οξύβαφοι (λατινικά *acetabula*). Απεικονίζονται σε ένα επιδαπέδιο ψηφιδωτό που κοσμεί μία οικία στο Mariamin της Συρίας (4ος αι. μ.Χ.) και σε μία μικρογραφία χειρογράφου του 6ου αι. μ.Χ., στην επονομαζόμενη «Γένεση της Βιέννης» (Βιέννη, Αυστριακή Εθνική Βιβλιοθήκη, κωδ. Theol. Gr. 31) και πιθανόν προέρχεται από τη Συρία.

Το κείμενο του φ. 17ν αναφέρεται σε ένα συμπόσιο του Φαραώ Ηρώδη Αντύπα για τους σκλάβους του, με σκοπό τον εορτασμό, την ημέρα των γενεθλίων του, της απόφασής του να απελευθερώσει τον οινοχόο του από τη φυλακή (Γένεσις 40: 20-2). Η σκηνή λαμβάνει χώρα στο τρικλίνιο του παλατιού. Δεξιά απεικονίζονται δύο γυναίκες όρθιες πίσω από ένα στενό, χαμηλό, ξύλινο τραπέζι που παίζουν αυλό και τέσσερα αγγεία, τοποθετημένα στο τραπέζι, που τα χτυπούν με ξύλινα πλήκτρα.

Στο λεξικό του Σουίδα αναφέρεται ότι οι οξύβαφοι διαμορφώνονταν από έναν αριθμό αγγείων (8 στο ψηφιδωτό του 4ου αι. και 4 στη μικρογραφία χειρογράφου) κατασκευασμένα από διάφορα υλικά (κοχύλι, χαλκό, γυαλί κ.ά.), τα οποία χτυπούσαν με μεταλλικά ή ξύλινα λεπτά πλήκτρα που ονομάζονταν ξυλίφια. Είναι πιθανό τα αγγεία να γεμίζονται με νερό ή άλλο υγρό προκειμένου να παράγουν διαφορετικά τονικά ύψη.

<http://bit.ly/1kuaiWn>